

tés közösségünkben, hogy egy újabb művészeti ágban is képviselve vagyunk. **Szöke Mirjam** a keleti táncok királynője megtevéstően hasonlít az örmény származású **Cher**-re. (Cherilyn Sarkisyan) Amit láthattunk, az magas színvonalú, briliáns táncművészet. Igen, ilyenek az örmények, mindenben kiválóságra törekszünk! Ő a *Miss Hastánc Hungary* verseny győztese, ezért viseli Szöke Mirjam a királynő titlust.

Ezen az estén zsúfolásig megtelt a Krisztina-terem mindkét szárnya, sokan álltak, még a színpadi szék sem volt biztonságban. Örömmel fedeztem fel a közönség soraiban **Dr. Székely András Bertalan** minisztériumi főtanácsadó urat, aki pártfogó figyelemmel látogatja rendezvényeinket, nehéz helyzetünkben mindig támogat. Idézem a műsor utáni észrevételét: „Így születik a színház.” S ha ez igaz, akkor a Premier most volt, mely után jó hangulatú vacsora következett. (Rozmaringos-

A mulatságot szervező Várady Mária színművész, a Budavári Örmény Önkormányzat elnöke

aszaltszilvás-birsalmás csirkecomb, mazsolás-currys rizzsel—örmény módra. A diós aranygaluska desszert a dióban gazdag Örményországra utal, és a bor is.) Meghitt, békés beszélgetések, új barátságok, tombola, könyvek, – tán mindenki jól érezte magát. Képviselőink önzetlen munkája nyomán visszatért az örmények boldog múltja. **Böjtös Jenőné Opra Györgyi** elnökhelyettes, **Sasvári-Merza Krisztina**, **Szűcs Enikő** képviselő, **Várady Mária** elnök összehangolt munkája tette ezt lehetővé.

Dr. Issekutz Sarolta az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnök-asszonya az idej komoly, tétre menő választásokról tájékoztatta közösségünket. Jövőnk alakításában tevékenyen részt kell vennünk. Igazán nem

Jelenet Nóti Károly egyik pesti kabaréjából

dr. Issekutz Sarolta, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke

teher a regisztrálás és majd a szavazás napján séta a szavazófülkéig. Mi jó magyarok és jó örmények vagyunk egyaránt. Nincs fontosabb dolog azon a Napon, bizony rajtunk múlik, hogy lesz-e még kultúránk, együtt lehetünk-e még?

Nóti Károly, a pesti kabaré virtuóza

Nóti Károlyt mindenki ismeri, az is, aki azt hiszi, hogy nem ismeri.

Azt a szólásmondást, hogy „Lepsénynél még megvolt”, vagy „Én régi motoros vagyok” ma is halljuk, úton-útfélen. Ezek Nóti Károly szállóigévé lett mondatai, kiszólásai a Lepsénynél még megvolt című örökzöld bohózatból. „A helyzet a következő”, mondjuk gyakran és nem is sejtjük, hogy ez a fordulat is Nótiból jön. Mert szavai, szentenciaszerű mondatai, kiszólásai a köznyelv, s az irodalmi nyelv részévé váltak. Ez is mutatja Nóti Károly nyelvt teremő erejét, s töretlen népszerűségét.

Ugyancsak mindenki ismeri a Hippolyt a lakáj című híres filmet a harmincas évekből, Kabos Gyulával és Csontos Gyulá-

A frasangi mulatság zenével, tombolával, fogadással zárult a Márványenyasszony Étteremben

Most újra fordul a kocka, vigyázunk arra, ami négy évig „még megvolt”, aztán se vesszen el.

Várady Mária

val a főszerepekben. E film forgatókönyvét, társszerzőként, Zágon Istvánnal együtt Nóti Károly írta. A párbeszéddek, dialógusok Nóti Károly szerzeményei. Az is, amikor Hippolyt közlésére, miszerint este hatkor „szervírozzák a szupét”, Kabos vissza-kérdez: „Micsinálnak a micsodával?”

Vagy: „hagymát hagymával” eszem, ha kedvem tartja, mondja a filmben Kabos.

De ki ez az író, akit ismerünk ugyan, mégis keveset tudunk róla?

A magyar kabaré és a magyar bohózat egyik megeremője, és kiváló művelője.

Nóti Károly a húszas, harmincas, negyvenes évek szerzője. Író, költő, forgatókönyvíró, bohózatszerző. Elsősorban egyfelvonásosaival, rövid jeleneteivel, bohózataival és filmjeivel aratott sikert.

Egy nagy nemzedék tagja, amelynek képviselői Karinthy Frigyes, Molnár Ferenc, Szomory Dezső, Heltai Jenő, Szép Ernő, majd Nagy Endre, Kellér Dezső, Vadnai László, Rejtő Jenő. A Nyugat vígjátékírói köre, és az utánuk következő nemzedékek, valamennyien polgári írók, kabarészerzők.

Nóti Adynak is kortársa, bár pár nemzedékkel később alkotott. 1892-ben született, a partiumi Tasnádon. Jogot végzett Kolozsvárott, majd újságíró lett. A húszas években a Teréz körüli Színpadnak dolgozik. Itt találunk egymásra Salamon Bélával, aki megannyi vígjátékának, köztük a Lepsénynek a főszerepét játszotta. Salamon a tenyeres-talpas (és lúdtalpas), csetlő-botló, de furfangos pesti kispolgár megtestesítője Nóti vígjátékaiban.

Ahogy Nóti Károly is az örök pesti polgár és kispolgár színpadra fogalmazója. Molnár Ferencnél grófok, hercegek, vagy gyakran arisztokraták a főhősök. Nótinál mindig kispolgárok. Módos pesti ügyvédek, kistisztviselők, ügynökök, kedves pesti linkek, lecsúszott egzisztenciák. Nóti bohózatok témái: könnyű szerelmek, házastársi hűtlenkedések, megcsalások, félrelépések, és örökös félreértések. A vígjátéki helyzetek alapja: a félreértés. Úgy belegabalyodnak a vígjátéki helyzetekbe a szereplők, hogy végül nem tudnak kimászni belőlük. A bohózatok helyszíne legtöbbször a pesti polgár lakása. „Mondd, fiam” – kezdődik gyakran a dialógus a házastársak között, akik mindig zsörtölődnek, civakodnak, féltékenykednek.

Nóti sok száz híres bohózatot írt, nagy részük a hajdani Színházi Életben jelent

meg: a Lepsénynél még megvolt, A csillár, Majd a jegenye, az Óvatos ember, A nagy költő, és így tovább.

Salamon Bélán kívül a kor neves komikusai játszották alakjait, Latabár Kálmántól Kazal Lászlóig, Kiss Manyitól Feleki Kamillig, Greguss Zoltántól Haumann Péterig.

A harmincas évek első éveiben Nóti Berlinben él, forgatókönyveket ír. Egyiket a másik után. (Három-négy év alatt kb. harminc film forgatókönyvét.) Berlin akkor a filmvilág központja. Sok német, magyar, és angol film stábjában szerepel a neve. Sokszor négerben kényeszerűl írni.

Hitler 1933-ban hatalomra jut, ekkor Nóti nem Amerikába megy, mint sok pályatársa, hanem, kalandvágyból, hazajön Pestre. Folytatja vígjátékszerzői munkáját, legtöbbször négerként. A fasizmus, a nyilas korszak után pár év múlva vigasztalóként végigkacaghatja a Rákosi korszakot. Szocialista kabarébrigádban kényeszerűl építeni a kommunizmust. Hatvan éve, 1954-ben hunyt el. Sok száz bohózat, százötvennél több filmforgatókönyv és film marad utána.

A poénjai ma is briliánsak. Mert eleven az a pesti humor, aminek utolérhetetlen mestere és művésze volt.

Nevetni a legjobb dolgok közé tartozik. Nevettetni az egyik legnehezebb színpadi feladat.

Jól nevetetni kevesen tudnak. Egyikük Nóti Károly.

Kovács Dezső
színháztörténész, a *Criticai lapok*,
Színház c. folyóirat színházkritikusa

Kovács Dezső

Zongoraavató a februári Zeneagapén

2014. február 2-án az örmény katolikus szentmise után zenei agapéra gyűltünk össze, mely összejövetel zongoraavató is volt egyben: a jóreg bécsi mechanikájú hangszer helyett új zongorája lett az Orlay utcai örmény gyűjtemény szalonjának.

Kerek évfordulókhoz kapcsolódott ez a zenei est. Frédéric Chopin halálának 165-ik, valamint George Sand születésének 200-ik évfordulójára emlékeztünk. F. Chopin, a romantikus zenei stílus meghatározó alakjának, kora ünnepezt zongoraművészenek és zeneszerzőjének életútját és utolsó műveit hallhatuk *Szilvay Ingrid* lebilincselő előadásában.

A mai napig a legnépszerűbb, legtöbbet játszott, legkönnyebben felismerhető és megjegyezhető komponista csaknem kizárólag zongorára írt, mely hangszer az emberi hangot hivatott életre kelteni a szerző szándékai szerint. A „zongora poétájának” zenéje hihetetlen gazdagsággal fejezi ki a lélek legbelsőbb, titkos rezdüléseit, és az általa létrehozott hangulatok a leggyöngédebb érzelmektől a drámai szenvedélyig, a himnikus emelkedettségtől a filozofikus elmélyültség millió árnyalatát járnak be.

Megtudtuk, hogy kora, az 1830-40 évek a zongora virágkora és a népies romantikus muzsika megjelenésének kora volt. Chopin, a lengyel anyától és francia apától született világhíró lángész ugyanakkor lánglelkű lengyel hazafi is volt, aki a lengyel népzene számos fordulatát emelte be a műzenébe. Klasszikus mestereken iskolázott formaérzékeléssel az új műfajokban, mint a mazurka és polonéz is utánozhatatlanul eredetileg alkotott.

Szilvay Ingrid és
Vörösváry Márton

Tragikusan rövid (39 éves) életét a zene mellett az akkor halálos kórral, a tuberkulózissal vívott harc és egy ellentmondásokkal teli, viharos szerelem határozta meg. Amandin Aurore Dupin, Dudevant báróné, akit az irodalomtörténet George Sand férfi írói álnéven tisztel, 1836-ban lépett Chopin életébe. Liszt Ferenc kedvesének, Marie d'Goult grófnő szalonjában találkoztak. Különös párt alkotott a szinte nőiesen érzékeny lelkű, gyenge

fizikumú férfi és kora erkölcsi szokásaira fittyet hányó, féktelen, szenvedélyes, férfias ruhákat hordó, szivarozó, gyermekeit írásból eltartó írónő. A kortársak visszaemlékezései szerint kapcsolatuk tizenegy éve alatt a hölgy anyai gondoskodással vette körül szerelmét, és mindent megtett azért, hogy a nagybeteg kínjait enyhítse. Együttélésüknek mégis a férfi vetett véget halála előtt két évvel. G. Sand Chopin huszonhét évvel élte túl, és az örök lázadó írónő az 1848-as forradalom leverése után visszaköltözött Párizsból vidéki birtokaira. Unokáinak bölcs és szerető nagyanyjaként meséket írt. Temetésén Victor Hugo levelét olvasták fel, mely így kezdődött: „Halottat siratok és halhatatlant üdvözlök”.

A koncerten Chopin utolsó művei, a noktürnök és mazurkák hangzottak el, melyeket a nagy kortárs és barát, Liszt Fe-